

Večernji list 21.5. 2020. - Intervju s Ljubom Bešlićem, gradonačelnikom Mostara, o radovima na izgradnji kolektora i odvodima, optužbama da se radi netransparentno...

Od ušteta na kolektorima obnovili smo vodovodnu mrežu, ceste i šetnice

Grad Mostar posljednjih nekoliko godina veliko je gradilište na kojemu se izvodi stoljetni projekt izgradnje pročištača otpadnih voda i glavnih kanalizacijskih kolektora. Do sada su sve otpadne vode, uključujući i kanalizaciju, završavale izravno u rijeci Neretvi stvarajući velike probleme u životu samoga grada i južnog dijela slijeva.

Pročištač i kolektori pušteni su u probni rad 2018. godine. Od tada traju napadi nekoliko udruga, aktivista i političkih stranaka kako se radi o netransparentnom projektu. Gradonačelnik Ljubo Bešlić sve to opovrgava navodeći kako je projekt realiziran.

Ovih dana u medijima se govori o navodno utrošenih 130 milijuna maraka za izradu pročištača i kolektora Grada Mostara, a da istodobno nisu u funkciji. Molim vas, je li to točno?

Priče koje se plasiraju u medijima nepotpune su, netočne i obmanjujuće. Ljudi koji o tome govore i pišu neupućeni su u proces prikupljanja i prerade otpadnih voda Grada Mostara. Dosadašnji utrošak novca za pročištač je oko 23 milijuna maraka, a za kolektore još 23 milijuna.

Molim objasnite otkuda onda ta razlika u iznosima novca o kojima govorimo, 130 milijuna i ovih 46 milijuna maraka?

Projekt je pokrenut u okviru JP Vodovod d.o.o. Mostar uz pomoć Svjetske banke (WB). Započet je studijom o poboljšanju kvalitete vode rijeke Neretve. Studiju je izradio u kolovozu 2004. godine MWH Harza Engineering Co., INC iz Chicaga (SAD) s domaćim podugovaračem, konzultantom Integra d.o.o. Mostar. Studiju je usvojilo Gradsko vijeće Grada Mostara. Kako se radi o ekološkom projektu, Svjetska banka je preko JP Vodovod d.o.o. Mostar, a iz sredstava Globalnog fonda za okoliš (GEF), osigurala sredstva za izradu projektne dokumentacije potrebne za izgradnju glavnih obalnih kolektora i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Ugovaranje, kao i realizaciju ugovora za izradu projektne dokumentacije, vršio je JP Vodovod d.o.o. Mostar uz kontrolu Svjetske banke. Izgradnja pročištača odvijala se u okviru JP Vodovod d.o.o. Mostar koji je i potpisnik ugovora s izvođačem radova Aktor Grčka, a Svjetska banka je administrirala i kontrolirala projekt. Svjetska banka je odabrala izvođača radova, tvrtku Aktor, kao referentno zadovoljavajućeg izvođača koji je dao najnižu cijenu u javnom svjetskom nadmetanju. Za izgradnju pročištača sva sredstva su osigurana kao grant (nepovratna). To je svakako izuzetno značajno budući da je Grad uspio osigurati nepovratna sredstva uz pomoć SB-a, Europske komisije u BiH i Švedske razvojne agencije (SIDA) te smo ispunili sve tražene uvjete i osigurali dozvole. Ovom prigodom još bih jednom javno zahvalio svim donatorima koji su uložili sredstva u Grad Mostar i, bez obzira na nesuglasice, iznimno smo zahvalni za pomoć i podršku koju smo dobili.

Što je s pročišćivačem, stoje li optužbe iznesene na račun gradske administracije da ga ne želite službeno preuzeti?

Pročišćivač otpadnih voda radi, on je već dulje vrijeme u probnom radu te ispušta čistu vodu u rijeku Neretvu. S obzirom na to da Grad Mostar nije potpisnik ugovora i nije sudjelovao u odabiru izvođača radova, ne može preuzeti pročišćivač, na kojem su uočeni manji nedostaci. Nedostatke na pročišćivaču uočio je nadzor i Povjerenstvo za tehnički prijam prilikom pregleda. Upravo nadzor i povjerenstvo koje je formiralo Federalno ministarstvo prostornog uređenja svojim certifikatom moraju jamčiti da je pročišćivač tehnički ispravan uređaj. Dok ne dobijemo jamstva, Grad Mostar ne može službeno preuzeti pročišćivač.

Znači li to onda da pročišćivač funkcionira na "divlje" i bez ikakvog nadzora?

Bez obzira na sve ranije navedeno, Grad Mostar skrbi se o uređaju i čini sve sa svoje strane, sukladno svojim mogućnostima, da se ovaj projekt čim prije dovede do kraja i službeno otpočne s radom. Što znači da ne radi na "divlje", već je u probnom radu uz nadzor. Na otklanjanje nedostataka na pročišćivaču sada se čeka, tj. dok izvođač iz Grčke ne otkloni uočene nedostatke.

Kako se financirao projekt kolektora? I oko toga dijela posla bilo je dosta prigovora.

Drugi projekt financirala je Europska investicijska banka (EIB) i ta sredstva su namijenjena za kolektore. Grad Mostar je aplicirao kod (EIB) u okviru Water Supply and Sanitation in the Federation of Bosnia and Herzegovina (WATSAN) na kreditna sredstva za izgradnju glavnih obalnih kolektora kao prve faze u realizaciji cjelokupnog projekta. Na temelju izrađene projektne dokumentacije, projekt u FBiH obuhvaća dvadesetak općina, a kojim se upravlja iz Federalnog ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Na razini FBiH formirana je Jedinica za upravljanje projektom (PMU) koja, uz suradnju s općinskim PIT-ovima (PIT tim za provedbu projekta na razini općine) koordinira i upravlja cjelokupnim projektom. Planom je predviđeno kreditno zaduženje Grada Mostara kod EIB-a u iznosu od osam milijuna eura, o čemu postoji odluka Gradskog vijeća (Sl. glasilo br. 07/09 od 10. 12. 2009. godine), a uz koja su vezana IPA sredstva. Radi se o nepovratnim sredstvima iz IPA 2009. u iznosu od 2,8 milijuna eura. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede FBiH organiziralo je centralni nadzor (CN) koji nadzire radove u svim općinama sudionicama WATSAN-a projekta u FBiH. Cilj izgradnje glavnih obalnih kolektora jest dovesti otpadne vode do pročišćivača na pročišćavanje, nakon čega se čista voda ispušta u recipijent, u našem slučaju rijeku Neretvu.

Jesu li ugovori vezani za kolektore koji su potpisivani bili transparentni i zašto je došlo do zastoja?

U okviru projekta WATSAN Grada Mostara 2015. godine, po proceduri Zakona o javnim nabavama BiH, otvoreni postupak, sklopljeni su ugovori financirani nepovratnim sredstvima IPA-e. Nakon toga krajem 2016. godine u otvorenom postupku javne nabave sklopljeni su ugovori koji su financirani iz kredita Europske investicijske banke u ukupnom iznosu od 3,975.055,84 eura.

Početak 2017. godine u ponovljenom međunarodnom postupku javne nabave, po FIDIC, žuta knjiga, dodijeljen je ugovor za izgradnju mikrotunela na trasi glavnih kolektora "T3 – tuneli i obrnuti sifoni" u iznosu od 5,433.009,51 euro. Ovaj je ugovor dodijeljen je izvođaču "Ludwig Pfeiffer" iz Njemačke. Ugovor se financira kreditnim sredstvima EIB-a i grant sredstvima švedske SIDA-e (900.000 eura), kao i s 200.000 maraka grant sredstava Fonda za zaštitu okoliša FBiH. Radovi u okviru svih prethodno zaključenih ugovora su okončani. U 2019. godini dodijeljen je ugovor T2B Carinski most - Bakijina luka u iznosu od 1,399.424,62 eura. Realizacija ovog ugovora je predviđena u fazama, do kraja 2021. godine do kada je rok provedbe ugovora u okviru WATSAN-a. Ugovor se financira preostalim kreditnim sredstvima, domaćim grant sredstvima i sredstvima Grada Mostara. Realizacija ugovora je trenutačno u zastoju jer je došlo do promjene centralnog nadzora. Naime, ugovor s poduzećem Luis Berger istekao je s 2019. godinom, a ugovor s tvrtkom Eptisa u postupku je zaključenja.

Slušajući komentare, stječe se dojam kako se cijeli posao odvija bez nadzora, a da Grad dijeli novac ne vodeći računa o obavljenim poslovima. Što je u ovome slučaju točno?

Nadzor nad svim dosadašnjim ugovorima obavljala je međunarodna konzultantska kompanija Luis Berger kojoj je ugovor dodijeljen od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede FBiH. Sva plaćanja su vršena preko Ministarstva financija FBiH izravno izvođačima, a kontrola i odobravanje izvođača radova vrše se na više mjesta: prva kontrola je centralni nadzor uz minimalno dvije osobe, zatim PIT lokalne zajednice, što je u našem slučaju četiri osobe, zatim u Agenciji za vodno područje Jadranskog mora, gdje su minimalno dvije osobe, zatim PMU Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede FBiH s minimalno dvije osobe pa tek onda dolazi Ministarstvo financija Federacije BiH. Kao što sam vam rekao, sva plaćanja su vršena preko Ministarstva financija FBiH, tako da Grad Mostar nije imao nikakav dodir s plaćanjem.

Kada je predviđeno okončanje projekta opskrbe i rješenje sanitarnih voda u Mostaru?

Projekt WATSAN u FBiH završava se 2021. godine, a Grad Mostar u okviru istog planira uraditi T6 - sekundarnu kanalizacijsku mrežu naselja Opine i spoj na glavne kolektore hotel Mostar - Španjolski trg procijenjene vrijednosti 1,060.200 eura.

Dosadašnjom realizacijom ugovora u okviru WATSAN-a za Grad Mostar dovedena je otpadna voda do WWTP od objekta Mljekara do WWTP-a, a na glavni lijevoobalni kolektor priključeno je naselje Zalik gdje je postojeća fekalna kanalizacija odvojena od oborinske odvodnje. Sifonom ispod rijeke Neretve glavni lijevoobalni kolektor priključen je na glavni desnoobalni kolektor kod Avijatičarskog mosta, tako da fekalna kanalizacija dolazi do pročistača. U okviru izgradnje glavnih kanalizacijskih kolektora Grada Mostara, osim izgradnje samih kolektora, u potpunosti je obnovljena vodovodna instalacija na trasi kolektora te rekonstruirane prometnice i pješačke površine, što nije bilo predviđeno glavnim

projektom izgradnje glavnih obalnih kolektora. Ovo je bilo moguće samo zbog dobrog upravljanja projektom, pa se u okviru planiranih sredstava uradilo znatno više. Povećan opseg radova za posljedicu je imao samo dulje vrijeme izvođenja, pa je u vrijeme radova dolazilo do obustava i preusmjeravanja prometa, što je svakako mala cijena za postignute rezultate.

Govorili ste prilično stručno u većem dijelu intervjua. Što, u biti, pokušajte biti što jednostavniji, donosi završetak ovoga projekta Mostaru i dobrane dijelu regije?

Sva dosadašnja kanalizacija izrađena u bivšim sustavima napravljena je tako da je fekalna voda završavala izravno u rijeci Neretvi. Danas znatan dio otpadnih voda Grada Mostara više ne završava u rijeci Neretvi, već na pročištaču, čime se postiže temeljni cilj - smanjenje zagađenja rijeke Neretve. Za potpuno uklanjanje zagađenja rijeke Neretve potrebno je još dosta aktivnosti i sredstava. Završetkom WATSAN-a do kraja 2021. godine bit će izgrađena kralježnica sustava - glavni obalni kolektori u punoj dužini, ali to ne znači da time projekt prikupljanja i prerade otpadnih voda Grada Mostara završava. Potrebno je dalje graditi sekundarnu mrežu pripajanja objekata na glavne kolektore.

Što to znači, kada će sva otpadna voda završiti na kolektorima i kako komentirate stalne kritike usmjerene na ovaj projekt?

Iz ranije navedenog, ovaj projekt će se graditi još desetljeće dok se ne prikupi sva otpadna voda u središtu Mostara. Kao što sam isticao, ovo je projekt stoljeća za Mostar i iza kojeg i dalje stojim. Bez obzira na određene navode koji dolaze iz krugova neprofitnih nevladinih organizacija, koje itekako profitiraju omalovažavajući i blateći razne projekte. Cilj im je skrenuti pozornost na sebe i dati si na važnosti pokušavajući prikazati da je sve što se radi u ovom gradu kriminal. Oni se prikazuju da su stručnjaci za sve oblasti. Dobro su plaćeni za to da obmanjuju javnost. To rade objavljujući "senzacionalne vijesti", koje nisu istinite. To rade bez bilo kakvih kompetencija govornika i bez ikakvih dokaza.

Kako komentirate navode Veleposlanstva Švedske o utrošku novca za projekt izgradnje pročištača u Mostaru?

Možete li nam dostaviti te navode Veleposlanstva Švedske?

Pa u medijima je objavljeno kako je vrlo negativno reagiralo Veleposlanstvo...

Nama te navodne takve reakcije nikad nisu službeno upućene. Koliko mi je poznato, nikad nije postavljeno pitanje utroška novca jer je projekt rađen pod nadzorom Svjetske banke i resornih federalnih ministarstava. Švedski veleposlanik pitao je zašto postrojenje nije službeno pušteno u rad, a što sam u prethodnom dijelu razgovora objasnio.

O nekim pojedinostima je, očito, krivo informiran. Međutim, nije našao za shodno razgovarati s glavnim akterima: Vodovodom i Aktorom o tome zašto pročištač službeno nije pušten u rad. •